

„Simt mai întâi o neliniște vagă, care mi se strecoară în suflet și-mi face pielea să se înfioare. Privesc în jur. Nimic. Și aș vrea ceva. Ce? Ceva de neînțeles. Deoarece mi-e teamă de necunoscutul din spatele ușii, de după perdea, din dulap sau de sub pat. Și totuși, știu că nu e nimic nicăieri. Întorc brusc capul pentru că mi-e teamă de ce este în spatele meu, deși nu este nimic și știu asta. Mă agit, îmi simt spaima crescând; și mă închid în camera mea, și mă bag în pat, și mă ascund în așternut; și, ghemuit, făcut covrig, închid ochii cu disperare și stau așa la nesfârșit, cu gândul că lumânarea a rămas aprinsă pe noptieră și ar trebui totuși stinsă. Dar nu îndrăznesc. ”

În aproape toate cele 34 de povestiri care alcătuiesc colecția Un caz de divorț: Povestiri fantastice se regăsește fie anxietatea, fie teama, fie panica sau diferite fobii. Câteva dintre ele poartă chiar numele de Frica, altele au nume care duc direct cu gândul spre grotesc sau înfricoșător, precum Mama monștrilor, Moarta sau Mâna jupuită. Guy de Maupassant este un reprezentant al curentului naturalist francez și a scris foarte mult despre război și despre efectele malefice pe care acesta le are asupra civililor nevinovați. Cu toate astea, acest subiect nu este atins în cartea de față. Aici este vorba despre lucruri obișnuite interpretate greșit, care apoi nasc anxietate, panică sau fobii, este vorba despre oameni nebuni – din nou, câteva dintre povestiri poartă titlul sau au în componența titlului acest cuvânt – despre frica de întuneric, de morți sau de singurătate. Fantasticul lui Maupassant este foarte bine ancorat în realitate, personajele care trec prin experiențele descrise – fie ca protagoniști, fie ca simpli observatori – fiind oameni obișnuiți sau oameni renumiți în societate tocmai pentru luciditatea gândirii lor. Este de fapt vorba despre infestarea realității cu elemente supranaturale, pentru care autorul nu are o explicație, alta în afară de frica generatoare de fantasme și halucinații. O parte dintre povestiri – Pe apă, Menuet, Noapte (coșmar) – descriu incursiunea câte unui personaj într-o lume supranaturală, în care fenomenele extraordinare au loc permanent, cu naturalețe. Altele – Doctorul Heraclius Gloss, Un caz de divorț, Hanul, Un nebun, Doamna Hermet – au ca temă demența, delirul, halucinațiile, Maupassant creând personaje atât de rupte de realitate, încât percepția pe care ele o au față de lumea înconjurătoare le înscrie într-o specie diferită de cea umană. Mai sunt și acele povestiri – Părul, Horla, Casa morții de bună voie – în care este vorba despre participarea unor oameni obișnuiți la unele evenimente delirante, a căror singură explicație este faptul că fantasticul a găsit o ruptură în cămașa realității și s-a strecurat în ea.

În povestirile lui Maupassant, supranaturalul nu există independent, precum în legende sau în povești, ci apare atunci când își fac simțită prezența anumite elemente catalizatoare, în jurul cărora realitatea își schimbă forma. Frica, după cum spuneam, este prezentă în aproape toate cele 34 de povestiri. În unele dintre ele, ea are puterea de a genera evenimente fantastice sau iraționale, în altele însă, este generată ea de aceste fenomene. Un alt element este nebunia. În diferite forme și grade, ascunsă într-un comportament duplicitar sau evidentă, nebunia înseamnă de fapt distorsionarea percepției realității, – dacă este privită obiectiv, ca boală psihică – sau chiar a realității însăși – pentru cei care sunt atinși de nebunie. Autorul surprinde foarte bine această diferență. Mai există și o… să-i spunem, influență a perioadei în care a scris autorul, care stă la baza câtorva dintre povestiri, printre care se numără Magnetism. Este vorba despre extrapolări pe marginea unor descoperiri științifice proaspete la acea vreme, care însă nu fuseseră explicate pe deplin, păstrându-și astfel, încă, aura mistică. Magnetismul, care acum este foarte clar explicat științific, la sfârșitul secolului la XIX-lea reprezenta un fenomen magic, pe seama căruia erau puse diferite întâmplări greu – sau imposibil – de explicat, precum telepatia sau empatia. Cam în același fel speculează autorul și halucinogenele în Vise, sau ideea de viață inteligentă pe Marte în Omul de pe Marte. O singură povestire, cred eu, este oarecum neutră, netributară acestor bizarerii: Despre pisici, care însă nu este lipsită de o oarecare atmosferă tensionată.

Una după alta, povestirile oferă o atmosferă foarte apropiată de cea creată de Ray Bradbury în serialul Twilight Zone care, fie că regizorul a citit sau nu opera fantastică a lui Maupassant, este clar echivalentul acestuia în secolul XX (are aceeași tendință de a elabora povești pe marginea fricii, sau de a specula pe seama unor descoperiri științifice încă neelucidate pe deplin). Povestirile sunt prezentate în ordinea în care au fost scrise, prima în 1875, iar ultima în 1890. Câteva dintre ele sunt rescrieri ale unora dinainte (Mâna este o variantă târzie a povestirii Mâna jupuită, așa cum Horla este un gen de aprofundare a povestirii Scrisoarea unui nebun), altele tratând subiecte unice, pe care nu le-am mai găsit în niciuna dintre operele lui Maupassant pe care le-am citit. Acesta este cazul uneia dintre cele mai celebre povestiri ale autorului, Cine știe?. Însuflețirea obiectelor nu știu să mai apară și în altă operă a sa.

Un caz de divorț: Povestiri fantastice este o colecție de povestiri fantastice care satisface destul de multe gusturi cred, deși a trecut mai bine de un secol de când au fost scrise. Realismul cu care sunt descrise personajele garantează o notă de autenticitate care nu prea poate fi găsită în alte povestiri fantastice din acea vreme.

SURSA;
Bookblog.ro

N.R.: cartea poate fi cumparata in Sighetu Marmatiei de la libraria Luceafarul.